

PÄRNUMAA MEISTRIVÕISTLUSTE VIIMANE VOOR 2007.a.
Paikuse Vallamaja, 9. mai 2007, küsimused Erik Aru ja Heino Raivet

1. Üks jalgpallur, kes päritolult oli A riigi põhirahvuse esindaja, sai sündimisel B riigis eesnimeks Joe. Saanud B riigis eeskujuliku ettevalmistuse juba noorteklassist alates, ei soostunud ta siiski B riiki esindama, vaid eelistas A riiki. Viimaste maailmameistrivõistluste finaalturniiril kohtusid A ja B omavahel, samas mängus sai küsitav jalgpallur kohtunik Graham Pollilt tervenisti 3 kollast kaarti, enne kui eemaldati. Nimetage jalgpallur (1 punkt), ja riigid A ja B (1 punkt)
2. Pildil on Napoleoni vastaste sõdade ühe kangelasena tuntud feldmarssal M.Kamenski (1739-1809), kellele vene kirjanik Vassili Žukovski oli pühendanud ühe poemi. Ka tema pojad Sergei ja Nikolai ning nende lapsed olid tsaariarmee kindralid. Muuseas Nikolai Kamenski oli Austerlitz lahingus Bagrationi asetäitja. Üks nende järeltulija, polkovnik Pjotr Mironov saadeti bolševike vastu sõdivate jõudude poolt 1918.a. Londonisse relvastust hankima, ent kodusõda lõppes enne, kui polkovnik oma ülesande täita jõudis. Tema pojast Vassili Petrovitšist enam ohvitseri ei saanud, vaid ta mängis aastaid Londoni Filharmooniaorkestris vioolat. Vassili abiellus kuninganna Victoria ametliku lihuniku tütre Kathleen'iga. Kes on nende lastest kuulsaim (muuseas, kannab aadlitiitlit)?

3. Rena ja Lillehammeri vahel sõidetavat Birkebeinerrennetit (54 km) korraldatakse alates 1932. aastast. Tänavu katkestati suusamaraton pärast 12 km läbimist ülisuure tuule tõttu. Milline omapära on Worldloppet hooaja viimase maratoni läbimisel ehk milline nõue kehtib kõigile Birkebeinerrennetil osalejatele?
4. Nimetada territooriumilt väikseim Itaalia maakond, mis ometigi on autonoomne. Maakonna pealinna nimi esineb ka maakonna nimes.
5. See põllukultuur on tõeline geneetiline monstrum. Taim on heksaploidne – igast geenist on kuus koopiat, looduses tavapärase kahe asemel. Selle 21 kromosoomis peitub 16 miljonit DNA aluspaari, 40 korda rohkem kui riisil, kuus korda rohkem kui maisil, viis korda rohkem kui inimesel. See loodi kolmest erinevast metsikust taimest kahe erineva ristamise tulemusena. Neist esimene sai teoks Vahemere idakaldal 10 000 aasta eest, teine Kaspia mere ääres kaks aastatuhandet hiljem. Tulemuseks oli eriti suurte seemnetega taim, mis ei ole võimeline metsikult paljunema, tema metsikud esivanemad aga paljunevad praegugi metsikult. Milline taim?

6. See hiljuti 60. sünnipäeva tähistanud Eesti meeskunstnik elab koos oma abikaasaga Eu (häädus öö) linnas Prantsusmaal. Tema töid leidub paljudes muuseumides üle maailma. Tema natüürmortidel olevat alati punane ruuduline laudlina. Praegu maalib kunstnik palju rannamaastikke. Kunstniku poeg Jan aga eksponeerib oma töid tihti Pärnus, Kuninga tänava galeriis on neid tihti saadaval. Mis on kunstnike ühine perekonnanimi?

7. Milline Dumas' musketäridest oli "Kümme aastat hiljem" viimase köite lõpuks ainsana elus?

8. Millisesse linna maeti hiljuti salapärasel asjaoludel surnud modell Anna Nicole Smith? Sinnasamasse linna on maetud ka ta poeg. Nimetage linn (2p), ka riigist võib abi olla (1 p).

9. Kuidas nimetatakse rahvusvahelises kõnepruugis sellist maski, mida tihti kannavad suusatajad, pangaröövlid ja nagu näha, ka modellid?

10. Selle riigi territoorium jaguneb kaheks – põhiterritooriumiks ja Oecussi ehk Ambeno enklaaviks. Portugalikeelsed asukad on valdavalt katoliku usku ja püstitanud ühele mäele ka Kristuse kuju. Milline riik?

11. Eesti looduses elab rännilisi terve hulk. Palume teid panna linnu keskmise suuruse põhjal suuruse järjekorda järgmised 4 lindu alates suurimast (praegune järjekord on tähestikuline): hallpearähn, musträhn, roherähn ja suur-kirjurähn. Õige järjekord 2 p.

12. Milline ansambel esineb? Üks nende plaate kannab nime nagu maroko rahvustoit kous-kous.

13. See riigimees tahtis nooruses saada preestriks, kui mõtles ümber ja temast sai juuraprofessor, hiljem hoopis rahandusminister, keda saatis silmapaistev edu. Hiljem, peaministrina oli riigi stabiilne eelarve tema prioriteet. Tema poolt loodud nn. uus riik kestis neli aastakümnet. 1950. a. kuni 1970. a. oli riigi rahvamajanduse koguprodukti per capita keskmine kasv 5,66% aastas Euroopa kõrgeim. Tema matustele tulid kümned tuhanded, et mitte öelda sajad tuhanded. Rahvaküsitlusel, mis korraldati märtsis 2007. a., tunnistati ta 9 muu kandidaadi seast kõigi aegade suurimaks oma maa kodanikuks, tema häältesaagiks oli 41%. Kes?

14. Kõik on lugenud A. Dumas romaani „Kolm musketäri”, kuid kes on kirjutanud romaani „Neli musketäri”? See kirju elulooga mees (1927- 1997) oli muuseas kohtunik Montreali olümpiamängudel, kus tal avanes võimalus NSVL delegatsiooni asjamehele Arnold Merile eesti keeles koht kätte näidata. Samuti on ta kirjutanud hulga kriminaalromaane. Sama perekonnanimega on tuntud ka kolmekümnendatel hukatud Eestist pärit punategelane, kes oli abielus Stalini tütrega. Milline nimi?

15. Küsitav oli esimene naine, kes valiti Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks. Kes?

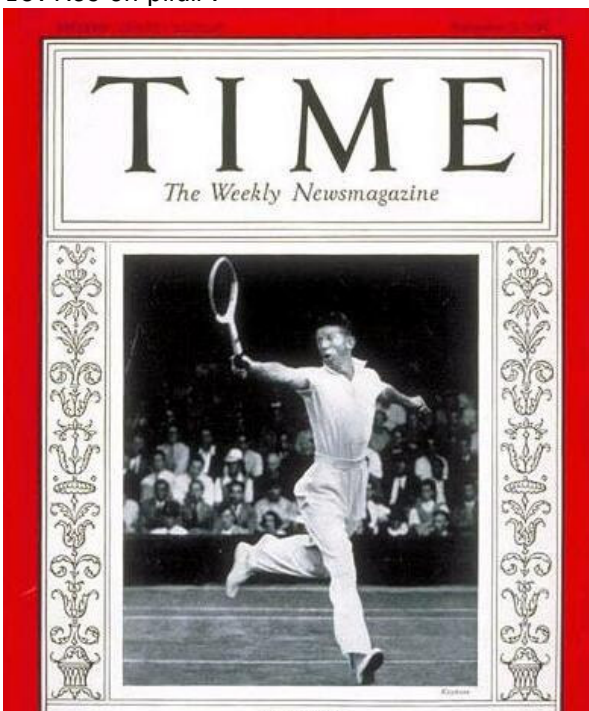
16. Kelle lipp? Kunagi oli üks samanimeline terroriorganisatsioon.

17. 1949. a. olevat noorel heliloojal Jay Livingstone'il valminud uus lugu, mille pealkirjaks oli „Bella Donna”. Ta pakkunud lugu F.Sinatrale ja D.Martinile. Mõlemad pidasid pala pehmelt öeldes rämpsuks. Kui helilooja pakkus lugu Nat King Colele, käskinud see sõnadekirjutajal Ray Evansil (suri 15.02.2007) uued sõnad kirjutada. 4. augustil 1950.a. tõsis nimetatud lugu USA edetabelite tippu, püsides seal nädalaid. Mis on selle praegugi lauldava ning kunstistki tuntud pealkirjaga laulu nimi?

18. 2007.a. aprillis võttis just see Usbeki poksija kohtunike otsusega 117-111, 115-113 ja 114-114 Nikolai Valujevilt WBA raskekaalu maailmameistri krooni. Kuidas on tema nimi?

19. Kes on pildil ?

20. Veinimüüja John V. surma järel hakkas tema lesk Jane V. 1615.a. oma põlisel maarendialal asuvas üürimajas korraldama etendusi üksikpaladest koosnevatest tantsunumbritest, mis tõid rahvast kokku. Teised räägivad, et asi juhtus Fulke de Breaute mõisas, igal juhul Inglismaal. Oma romaanis „Edevuse laot” kirjeldab Thackeray nende „tantsunumbrite” lõtva iseloomu. Igal juhul hakati hiljem lõbustusteenust pakkuma ka enamatele inimestele, eriti teelistele. Milline asutus kasvas välja pr. Jane ettevõtmisest? Sellele küsimusele võivad aidata vastata proua perekonnanimi ning healapselik automark.

21. Kes on see Eesti näitleja ja näitlejate pedagoog (1903-1955), kes on olnud lavakunstiõppejõud 1938 - 41 Lavakunstikoolis, 1946 - 50 Eesti Teatriinstituudis ja hiljem GITIS'e Eesti osakonnas. Samuti mängis ta mitmes teatris – Horatio osa Shakespeare' „Hamletis” Estonias, osi ka Endlas, Draamateatris ja mujal. Tõlkinud Stanislavski teoseid eesti keelde – näit. „Näitleja töö iseendaga” ja „Eetika”. Saavutas kuulsuse oma kõrvaltegevusega, tema eesnimi langeb kokku sama tegevusega Pärnus tegelnud mehe omaga.

22. Minu isaks on Scott Adams, ilmusin siia maailma 16. aprillil 1989.a. ja minu elukutseks on insener. Lõpuks tuleb öelda, et olen sarja nimikangelane. Minust on ilmunud kümneid raamatuid, TV-sari ja arvutimänge. Lugusid minust on ilmunud 2500 ajalehes 65 maal 19 keeles. Minu ülemused on ebakompetentsed ja sadistlikud. Kuidas on minu nimi?

23. Selle vene kirjaniku ja dekabristi (1797-1846) noorpõlveaastad möödusid Avinurme mõisas, kus ta kirjutas ka eestlaste muistset vabadusvõitlust kajastava jutustuse „Ado”. Avinurme mõisapargis on kirjanikule ka mälestuskivi. Kes oli see A. Puškini lähedane sõber?

24. Maailma Looduse Fond (WWF) on hiljaaegu teatanud, et see kaslane on väljasuremisohust pääsenud ja tema populatsioon on praegu suurim, mis see viimase saja aasta jooksul on olnud. Millisest kaslasest on juttu, kui on teada, et ta saanud oma nime Suure draakonijõe järgi (hiina keeles Heilong Jiang)?

25. See riigimees fotol on ühe praeguse riigimehe sugulane. Ka on ta tuntud kui kunagine sporditegelane. Kuidas on tema nimi – 2 p?

26. Mänginud filmis (Tääkeri osa filmis „Nimed marmortahvilil” 2002), teatris näit. Kalevipoega Andrus Kivirähki teoses „Kalevipoeg” Rakvere Teatris ja Šatovi osa – Fjodor Dostojevski Sortsides. Kes on see näitleja, kannab lauda ja teisel fotol ülal paremal, valge maskiga?

27. Seda Inglise füüsikut ja keemikut (1800-1877) võib lugeda spektraalanalüüsi isaks, kuna idee pärines temalt. Fotograafias võttis ta kasutusele hõbekloriidpaberi ja hakkas 1841. a. kasutama negatiiv-positiivmenetlust. Tegeles arheoloogiaga ja osales assüüria kiilkirja dešifreerimises. Kellele nimi ei meenu, võib nime leida ka ralli maailmameistrite nimistust (tootjafirmade arvestuses 1981. a, Datsuni ja Fordi ees.). Mis nimi?

28. Millise ühise nimetaja võib leida järgmistele nimedele ehk mille hulka nad kuuluvad: Carcassones, Targui, Scrabble, Munchkin ja Rummy? Loetelu ei ole lõplik ja seda võib lõpmatult jätkata.

29. 1900.a. olümpiamängudel võitis Alvin Kraenzlein kergejõustikus neli individuaalset kulda (Ei ühtki teatejooksu). Üks neist oli kaugushüpe tulemusega 7.18 ja teine 110m tõkkejooks ajaga 15,4. Millistel aladel võitis A. Kraentzlein ülejäänud kaks kulda? Kumbki 1 punkt.

30. Tervelt 19-s selle Nobeli kirjanduspreemia laureaadi romaanis ja 5 jutukogus toimub kirjandusteose tegevus ühes Põhja - Mississipi piirkonnas asuvas väljamõeldud maakonnas. Nimetage see maakond ja kirjanik, kui on teada, et viimane on lisanud oma perekonnanimesse ühe u-tähe, muutes selle suupärasemaks (kumbki 1 p).

31. NSVL ajal sai maineka tiitli (näit OV, MM) eest NSVL teenelise meistersportlase (TMS) aunimetuse. Kui juhtusid aga pätti tegema, siis pikka pidu polnud ja aunimetus võeti ära.

31. Kelle sportlaskarjäär:

1. Euroopa meister 1979, olümpiapronks 1980, saab TMS
2. Purustab Amsterdamis Ž. Paspalj ninaluu, TMS võetakse ära
3. Euroopa meister 1981, saab teist korda TMS
4. Kakleb miilitsatega ja laamendab purjuspäi pärast 1982.a. võitu MM-I pärast Kolumbiast tagasitulekut, TMS võetakse ära
5. Olümpiavõitja 1988.a., saab kolmandat korda TMS.

Kelle sportlastee?

32. Minevikus kasutati seda taime tekstiilitoorainena, sest tema varrest saadavad 5-7 cm kiud on pikad ja tugevad, tugevamad isegi kui linal, ent hapramad. Vili on pähklike. Taime lehtedest toituvad röövikueas koerliblikad, admiral, päevapaabusilm jt. liblikad. Ka ühe endise tuntud mälumängija J. Nesseli nimi tähendab saksa keeles just seda taime ja ka sellest tehtud riiet. Ka inglise keeles kasutatakse selle taime nimest tuletatud nimevormi perekonnanimena (näit. vaneminspektor Barnaby rolli täitva filminäitleja nimi sarjast „Mõrvad Midsomeris”). Milline taim?

33. Asjanduse nimi inglise keeles on rule (reegel), vahel lisatakse sinna ka omadussõna. 1872. a. asutatud Saksa firma Aristo hakkas seda asjandust tootma 1879.a. ning oli usumatult edukas. Oli ka teisi tootjaid nagu Nestler. Aristo kasum oli 1972. a. oli kõigi aegade suurim. Tootmise 100. aastapäeva planeeriti tähistada suurejooneliselt, ent sellele tõmbas kriipsu ettevõtte ootamatu pankrot 1978. a. Mida tootis Aristo ja milline konkureeriv toode hukutas rule'de tootmise, et need enam ei ruulinudki? (1 toode – 1punkt).

34. Juba muistsed roomlased nimetasid seda piirkonda viljaaidaks. Seal süüakse rohkesti taevaande: Aduri mägiojade heeringat, linaskeid, forelle, lõhet, harjuskit ja vähke. On suured härjad ja Tenarezi vasikad, Condome kodulinnud, Aucheni haned. Seal kasvavad mahlakad köögiviljad, artišokid, spargel, kapsad, endiiviad, oad, paprikakaunad ja suurepärased puravikud. See piirkond on ka hea jahiala: on nepp, metskurvits, metsis, teder, rästad ja põldpüüd, lõokesed ja kaelustuvid, aga ka jäneseid, hirvi ja metssigu. Piirkonda peetakse ka hanemaksapasteedi kodumaaks. Ilma sellise maakonnataustata oleks raske mõista, miks selle piirkonna valitseja, kellest hiljem sai kogu riigi kuningas, kogu elu sisu piirdus söögilaua ja voodi rõõmudega. Ongi ime, et ta on saanud oma nimele vaid ühe toidu – omanimelise täidetud kana. Ka üks eriti hea vägijook olevat sealt pärit. Milline rikka ajalooga piirkond? (Riik 1p, piirkond 2 p.)

35. Mehhiko kunstnik Diego Rivera saabus 1933. a. New Yorki, et maalida Rockefeller Centeri tellimusel tohutu suur pannoo tingliku nimega „Mees ristteedel”. Kui maal oli valmis, tõusis ajakirjanduses suur kära ja John Rockefeller Jr. tühistas tellimuse ning maal lõhuti hiljem maha. D.Rivera vihastas ja naasis Mehhikosse, kus ta maal 1934.a. mälu järgi Palacio de Bellas Artes Mexico Citys maali uuesti nimega Mees, Universumi juht (Controller). Miks lasi J. Rockefeller maali Rockefeller Centerist eemaldada?

36. Carl Gustaf Pilo on maalinud ühe monarhi kroonimist, sama monarhi elu teisest tähtsündmusest on olemas ooper. Nimetage monarh ja temast valminud kõige kuulsama ooperi helilooja.

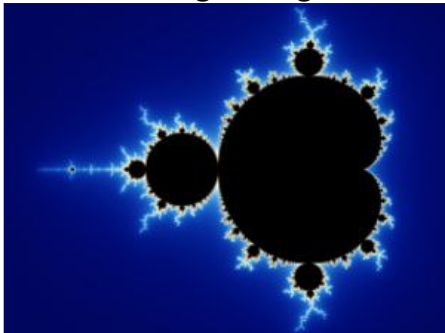
37. Kuidas nimetatakse kaost kirjeldavaid graafilisi objekte, millel on järgmised omadused:

a) tal on olemas ka peenstruktuur võrreldes objekti mõõtmetega

b) ta on liiga ebakorrapärane, et teda iseloomustada Eukleidese geomeetria reeglitega

c) ta on ligikaudselt iseenda sarnane ja kordab iseennast

Tuntuim selline objekt kannab B. Mandelbroti nime ja on kujutatud joonisel. Ka looduses on objekte, mis teatud määral nende objektide sarnased: lumehelbed, pilved, piksenoolad, rannajooned jms. Nende uurimisega on tegelnud ka Eesti Teaduste Akadeemia endine president Jüri Engelbrecht.

38. Kuidas kutsuti vanarooma usundis surnute hingi, kes kimbutasid inimesi kurjade ja piinavate viirastustena. Nende lepitamiseks peeti Roomas 9. mail (so. täna) ja ka 11. ja 13. mail vastavat püha. Väike vihje - tänapäeval teame rohkem nende hingede nimekaime, kes elavad suurel saarel ja ronivad puude otsas. Kunagine tipp sprinter Ravelomanantsoa elas tollel saarel. Kuidas surnute hingi kutsuti?

39.

$$\begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

Kuidas kutsutakse sellist tabelit? Sama nimega ilmub Eestis ka ajakiri.

40. Eesti Päevaleht on alustanud oma Romaaniklassika sarja, milles on ilmumas/ilmunud I. Turgenevi „Isad ja pojad”. Millise pealkirja all on teos tuntud vene keeles? Vastata võib ka eesti keeles.

41. Sündinud 4. jaanuaril 1965 Londoni lähedases kuurortlinnas Epsomis (Surrey), seal, kus iga aasta juunis armastab Briti kõrgkiht ratsutamisvõistlustel oma tualette näidata. Mänginud mitmes filmis, viimane neist – Ma tean, kes mu tappis (2007).

42. Kelle reklaam see on? Nimetage palun asutus või organisatsioon, kes reklaami teeb?

43. Asutaja rajas firma 1783.a. soodavee valmistajana. 1792.a. viidi firma üle Londonisse, 1836.a. sai ta Briti õukonna ametliku tarnija tiitli. Tõeline firma toodete ostubuum läks lahti siis, kui Briti koloniaalimpeerium laienes ka ebatervislikesse paikadesse ja ohvitserid olid sunnitud profülaktika mõttes malaaria vastu hiniini sisse võtma. Firma segas kibedad hiniinitabletid uude jooki nimega Bitter Lemon ja hakkas seda turustama üle maailma. Aitab ainult esialgsest nimest. kuna firma osteti 1969.a. maiustustevalmistaja Cadbury poolt, siis kannab kontsern praegu nime Cadbury- Milline jookidevalmistaja firma?

44. See Eesti kunstnik (1909-1984) oli tuntud oma müstilise stiili poolest. Lõpetas Tallinna Riikliku Kunstikooli diplomiga dekoratiivse kunsti alal. Mobiliseeriti Punaarmeesse, tuli Velikije Luki lahingu ajal sakslaste poolele üle. Põgenes 1944.a. Soome kaudu Rootsi ja sealt väljaandmiskartuses 1948.a. Kanadasse, kus esines esimese eestlasena oma näitusega ning võitis laialdase tunnustuse. Oma elusaatusest jutustab mees mälestusteraamat „Idast läände ja läänest itta”, mis hiljuti avaldati. Tema tööd on samuti tagasi tulemas Eestisse. Nendele, kes end välis-Eesti viuldajate hulgas ja maalikunstis tugevalt ei tunne, võib lisada, et kunstniku nimekaim oli üheksakümndatel Pärnu linnapea. Kuidas on kunstniku nimi?

45. Kes esineb? Sama perekonnanime kannab ka üks hoopis kuulsam laulja ja ühe Lääne-Euroopa riigi üks esimesi karismaatilisi juhte (nagu J.Vilms Eestis).

Vastused:

1. Joe (Joseph) Simunic A –Horvaatia ja B- Austraalia
2. Dame Helen Mirren
3. Nad peavad kandma maratoni ajal seljakotti, mis kaalub vähemalt 3,5 kg
4. Valle d'Aosta (pealinn Aosta)
5. Nisu
6. Rein Tammik
7. Aramis
8. Bahama pealinna Nassausse
9. Balaclava
10. Ida-Timor pealinnaga Dili
11. Musträhn, roherähn, hallpearähn, suur kirjurähn
12. Basement Jaxx (Felix Buxton and Simon Ratcliffe), plaat Kish Kash
13. Antonio de Oliveira Salazar, Portugali diktaator
14. Arvi Kork (August Kork oli abielus Rahel Dzugashviliga)
15. Alma Tomingas, farmaatsiateadlane
16. OAS (Organisation of American States)
17. Mona Lisa
18. Ruslan Chagaev, (ka Tšagajev)
19. Don Budge (esimene mees kes mängis välja nn. Suure slämmi)
20. Naise nimi oli Vaux, pidu peeti tema majas ehk Vauxhallis, millest tuli vaksal. Opelit kutsutakse Suurbritannias ka Vauxhalliks.
21. Esimene raadioteadustaja ja reporter Felix Moor
22. Dilbert (Dogbert on tema koer)
23. Wilhelm Küchelbecker
24. Amuuri tiiger, Pronksi tänaval on ka Heilong restoran
25. Karl Friedrich Akel, EOK esimene president, A. Ansipi sugulane
26. Anti Reinthal
27. William Talbot
28. Lauamängud (nagu Monopol, Reis ümber maailma, Tsirkus jms)
29. 60 m ajaga 7,0 ja 200m tõkkeid ajaga 25,4
30. W. Faulkner ja Yoknaphatahwa
31. Aleksandr Belostennõi
32. Nõges (viide John Nettles'ile)
33. Aristo tootis arvutuslükateid ja kalkulaatorid sõid need kiiresti välja.
34. Gasgogne, praegu Prantsusmaa osa. Navarra Henri III ehk hiljem Prantsuse Henry IV. Ka Armanac olevat sealt pärit.
35. Ühes kohas oli äratuntavalt kujutatud Leninit
36. Gustav III, G. Verdi „Maskiball”
37. Fraktalid
38. Leemurid (viide Madakaskarile ja sealsetele leemuritele)
39. Maatriks, kasutatakse paljude mat. analüüsi ülesannete lahendamisel
40. Isad ja lapsed e Otcõ i deti
41. Julia Ormond
42. NO99 kutsus esietendusele GEP
43. Schweppes
44. Joann Saarniit
45. Edwyn Collins